"వదినా-మావయ్యొచ్చారు" ఆడబడుచు [illegible] గబగబా బీరువాలోని స్టీలు చెంబు బయటికి తీసి కడిగి దాన్నిండా నీళ్ళు తీసుకుని అంత వేగంగానూ వీధిలోకి వచ్చింది పార్వతి.

కాళ్ళు కడుక్కోడానికి నీళ్ళ చెంబు అందిస్తూ "అమ్మా అన్నయ్యా అంతా బావున్నారా నాన్నా" అని పలకరించింది ఆయన అందించిన సంచి అందుకుంటూ.

"అంతాబాగానే వున్నారు...." అంటూ కాళ్ళు కడుక్కుంటూ ఇంటినీ పరిసరాల్నీ పరిశీలనగా చూడసాగారు వెంకట్రామయ్యగారు.

తను కాపరానికొచ్చాక తనని చూట్టానికి తండ్రి రావటం ఇప్పుడే గనుక అనిర్వచనీయమైన ఆనందంతో తనవు పులకిస్తోంటే తండ్రికేసే చూస్తోన్న పార్వతికేదో గుర్తు రావటంతో గబగబా వంటింట్లోకెళ్ళి గ్లాసుడు నీళ్ళలో ఇంత పంచదార వేసి కలుపుకు వచ్చింది.

పై పంచెతో చేతులు తుడుచుకుంటూ లోపలికొస్తోన్న తండ్రిని తమగదిలోకి తీసుకెళ్ళి కూర్చోబెట్టి గ్లాసందించింది.

"ఇక్కడ తా బావుటోంది కదమ్మా నీకూ"

"బాగానే వుంటోంది నాన్నా"

"అత్తగారూ ఆడబడుచూ కలివిడైన మనుషులే అనుకుంటాను".

తలూపింది.

"అల్లుడుగారింకా ఆఫీసునుంచి రాలేదా?"

"ఇంకా రాలేదు నాన్నా, ఇంకో గంటలో వస్తారు" అని చెప్పి ఇప్పుడే వస్తానంటూ లోపలికెళ్ళింది తండ్రి తెచ్చిన మిఠాయి పొట్లంతో.

"పార్వతీ మీ నాన్న వచ్చార్టగా" ప్రక్కింటికి బాతాఖానీకి వెళ్ళిన అత్తగారు వియ్యంకుడి ఆగమన వార్త విని పరుగునొచ్చి అంది మెల్లగా.

"అవునత్తయ్యా" అంటూ పొట్లం అందిచ్చింది అత్తగారికి.

"పొయ్యిమీద కాఫీ పెట్టకపోయావా"

"మా నాన్న కాఫీ తాగరత్తయ్యా"

"పోనీ మజ్జిగ నీళ్ళన్నా ఇవ్వు. దాహానికేమీ ఇవ్వకపోతే ఏం బావుంటుంది"

పంచదార నీళ్ళిచ్చానని అత్తగారితో చెప్పలేక అలాగే అని తలూపి పెద్ద గ్లాసుతో మజ్జిగ తీసుకెళ్ళి ఇచ్చింది తండ్రికి

"మళ్ళీ ఎందుకమ్మా" అంటూనే అందుకుని "పాడి బాగానే వుందనుకుంటాను" అన్నారు.

"వుంది నాన్నా. ప్రొద్దున్న శేరు సాయంత్రం శేరూ ఇస్తుంది గేదె."

"బాగానే వుంది మీ మావగారు వూళ్ళో వున్నారుకదా"

"అం-పొలం వెళ్ళారు - ఇంకాస్సేపట్లో వచ్చేస్తారు"

"దానికేంలే అయితే అల్లుడుగారు రోజూ ఆఫీసుకి సైకిలుమీద వెళ్తున్నారన్నమాట. నర్సాపురం అంటే వూరుప్రక్క వూరా ఏమన్నానా! దగ్గిర దగ్గిర అయిదు మైళ్ళ దూరం వుంటుంది. అంటే రోజూ పదిమైళ్ళు సైకిలు త్రొక్కాలన్నమాట."

అవునన్నట్టు తలూపింది పార్వతి.

ఒకమనిషి - రెండుపాత్రలు

— సింహప్రసాద్

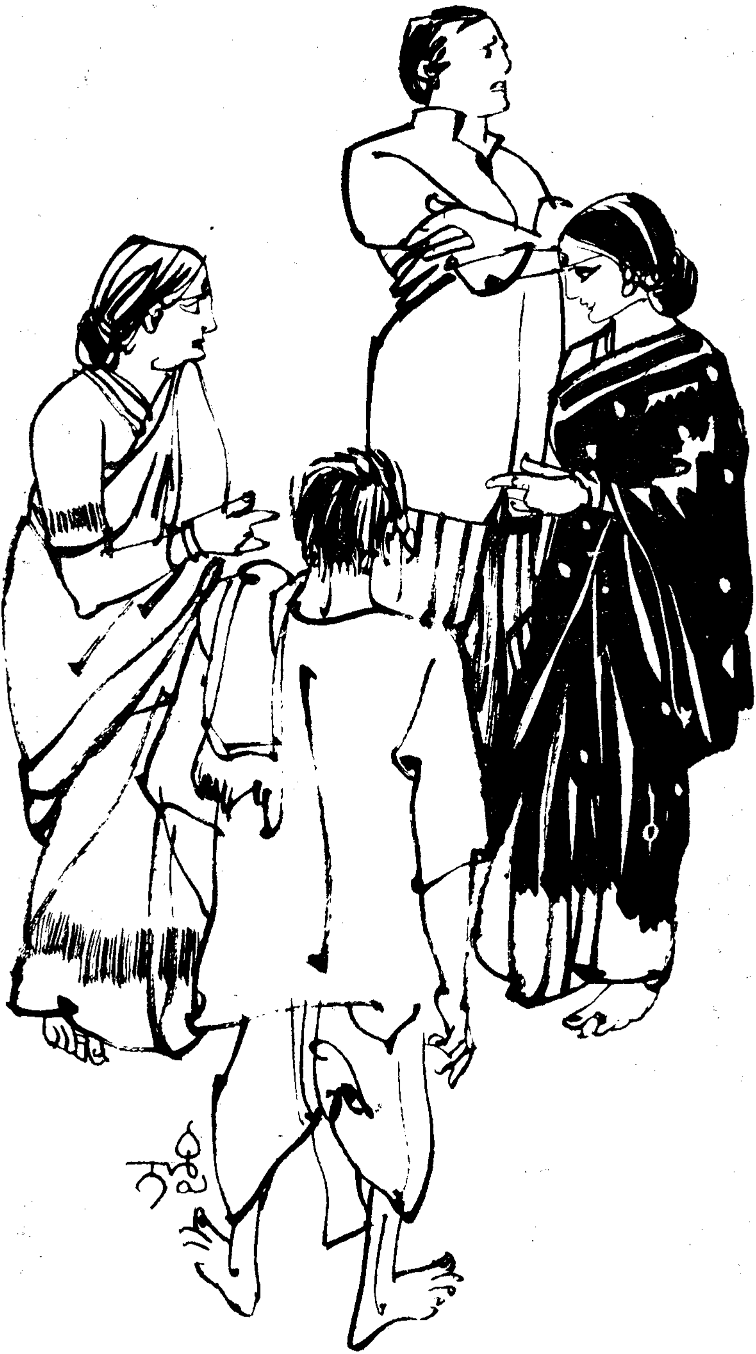

"అబ్బే-ఈవిషయంలో మాత్రం అల్లుడిగారి పద్ధతి నాకేం నచ్చలేదమ్మా. నిక్షేపలా వేరడిపోయి నర్సాపురాన్ని కాపరం పెడితే నీకూ అతగాడికీ కూడా హాయిగా వుండదూ?"

తండ్రి మాటలకి కొంచెం కలవరపడింది పార్వతి. ఇంట్లోవాళ్ళెవరైనా ఆ మాటలు విన్నారేమోనని హాల్లోకోసారి చూసి నిట్టూర్చింది.

"అద్సరే-అల్లుడుగారికి జీతం నెలకి నాలుగైదొందల వరకూ వస్తుందిగా ఏమాత్రం నిలవేగారేమిటి"

గతుక్కుమందామె ఏం చెప్పాలో తెలీక బిక్కుబిక్కుమంటూ చూసింది

"ఏమిటో మాటాడవ్?"

అబ్బే-ఏంలేదు-అసలు-అహ జీతం రాగానే ఆయన డబ్బంతా మావగారికిచ్చేస్తారు నాన్నా పై ఖర్చులకని పదిరూపాయ లిస్తా యన ఈయనకి."

"ఏవిటీ!" నోట్లోంచి చుట్ట బయటికితీసి ఆశ్చర్యంగా చూసి అన్నారు. "వచ్చిన జీతమంతా తెచ్చి మీ మావగారి చేతిలో పోసేస్తాడా అల్లుడు? అతగాడేమో భిక్షం వేసినట్లు పది రూపాయ లిస్తే మీ ఆయన తీసుకొని పుచ్చుకుంటాడా?! బాగానేవుంది వరస. నేనింకా అల్లుడు తెలివైనవాడూ నాలుగురాళ్ళు వెనకేస్తున్నాడూ అనుకుంటున్నానుగాని సంపాదనంతా ఇలా వున్నట్లో పోసేస్తున్నాడనుకోలేదు...." ఇంకా ఏదో అనబోతూంటే వీధిలో కిర్రుచెప్పుల చప్పుడయ్యింది.

మావగారొచ్చినట్టున్నారు...." పార్వతి అంది.

గదిలోంచి బయటికొచ్చి వియ్యంకుడ్ని పలకరించారు వెంకట్రామయ్యగారు. తర్వాతిద్దరూ కూర్చుని పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుకున్నారు. కష్టం సుఖం చెప్పుకున్నారు పెద్దమనిషి తరహాగా.

సాయంత్రం అరవుతోంటే నారాయణరావు వచ్చాడు ఆఫీసునుంచి. వీధిలోనే మావగార్ని చూసి "ఎంతసేపయ్యిందండీ వచ్చి" అని పలకరించాడు.

"ఇందాకే, గాలి తిరిగేక. అమ్మాయి-అల్లుడుగారొచ్చారు మంచిసీళ్ళివ్వు. బట్టలు మార్చుకోండి అలా పొలం వెళ్దాం"

మరి పావుగంటకి వెంకట్రామయ్యగారూ నారాయణరావూ కబుర్లు చెప్పుకొంటూ పొలాలవైపు వెళ్ళారు.

వేసవి కాలం ఎండ వడతో సూర్యుడింకా పశ్చిమ దేవి ముంగిట్లోనే తచ్చాడుతున్నాడు.

"అన్నట్టు రోజూ నర్సాపురం సైకిలుమీద వెళ్ళి వస్తూ అవస్థపడేకన్నా అమ్మాయిని తీసుకెళ్ళి అక్కడే మకాం పెట్టేస్తే బావుంటుంది కదోయ్" వెంకట్రామయ్యగారన్నారు మెల్లగా అసలువిషయంలోకొస్తూ.

"అయిదుమైళ్ళే కదండీ. అంతా పోగుజేస్తే రానూపోనూ ఓ గంట ప్రయాణం"

"అయినా ఇబ్బంది ఇబ్బందే కదా. ఒప్పుకుంటావా?"

"నిజవే అనుకోండీ-కానీ ఇంటికి పెద్దవాడ్ని కదా మావాళ్ళ నొదలేసి నాదారిన నేను వెళ్ళిపోతే ఏం బావుంటుంది చెప్పండి?"

"ఎవరికి బావుండాలయ్యా? నీకు బావుంటే చాల్దా? సరి కేసయ్యా. ఇప్పట్నుంచీ మీ బాగు మీరు చూసుకోకపోతే రేపు పిల్లాజల్లా పుట్టేక అప్పటికప్పుడు తడుముకుంటే ఏం లాభమయ్యా? నేనన్నానని కాదు. నవ్వే ఆలోచించి చూడు జీతంరాళ్ళు తెచ్చి మీ నాన్నకిచ్చేకం తప్పుపని అని నేననను. నీ జీతంగాక మీ పొలంమీద ఏడాదికో పందబస్తా వస్తోందికదా అదీ ఇదీ మీ నాన్నేం జేస్తున్నారో ఆలోచించు. పెళ్ళైన ఈ ఏడాదిలో అమ్మాయికి కాసు బంగారమైనా కొన్నారా అంటే అదీ లేదుకదా. మీ అక్కల పెట్టుపోతలకో, మీ తమ్ముళ్ళ చదువులకో వుమ్మడి సంసారపు ఖర్చులకో అంతా ఖర్చయిపోతోంది. అవునా?

తలూపాడు నారాయణరావు

"ఇంకో రెండేళ్ళు పోతే నీ చెల్లెలు పెళ్ళికెదుగుతుందికదా. మళ్ళీ ఆ ఖర్చొకటి ఇంకో నాలుగైదేళ్ళకిగాని నీ తమ్ముళ్ళ చదువులవ్వవ్. దానాదీనా తేలేదేంటంటే ఇప్పుడు నీ జేబులో

ఎంతుంది? అయిదారేళ్లు పోయాకకూడా అంతే వుంటుంది. కాని అప్పటికి పిల్లాజల్లా పుడతారు. వాళ్ల చదువూ సంధ్యా చూడాలి. సంసారపు ఖర్చు పెరుగుతుంది కదా. మీరిప్పుడు నాలుగురాళ్ళు వెనకేసుకోకపోతే రేపెలాఅంటున్నాను నువ్వే ఆలోచించు..."

అల్లుడి మొహంలో ఇబ్బంది కదులుతూండడం చూసి అన్నారు. "మా పెన్నాన్నగారి అల్లుడు రాంబాబుని ఎరుగుదువుకదా. అతడెంతకేడో తెలుసా? పెళ్ళయ్యీ అవ్వగానే ఆస్తులు పంచెయ్యమన్నాడు. ఇతడివాటాకి మూడెకరా లొచ్చింది మా చిన్నాన్నో రెండెకరాలిచ్చాడు కదా. మొరసిఅయిదెకరాలయ్యింది జీతంరాళ్ళతో తన ఖర్చుచేసుకుంటూ అయిదెకరాల పంటా నిలవేసుకుంటూ ఏడాదికి ఎకరం పొలం చొప్పున కొంటున్నాడు. మొన్నటి నెల్లోనే ఉద్యోగం చేస్తున్న వూళ్ళో ఇంటికి స్థలం కొన్నాట్ట ఈ పంటలు చేతికి రాగానే ఇల్లు కట్టేస్తాడు కూడానూ. మీరూ అలాగే నిలవేసుకుంటే ముందు ముందు ఖర్చుని తట్టుకోవచ్చు. సుఖపడనూవచ్చు. ఇక ఈ జంఝాటాలంటావా ఇవెప్పుడూ వుండేవే. నీ జీతమంతా ఉమ్మట్లో పెట్టేవని నీకొక్క సెక్కువ ముట్టజెబుతా రనుకుంటున్నావేమో-అదంతా వట్టిమాట!"

మావగారు చెప్పిందీ నిజమే అనిపించింది నారాయణరావుకి. కాని మనస్సులో ఏదో గుంజాటన! నలుగురూ ఏమంటారో నన్న భయం! కన్నవాళ్ళకి ద్రోహం చెయ్యడమా అన్న సంకోచం!

"మీరన్నదీ నిజవే అనుకోండి- కానీ నలుగురూ నాలుగు మాటలనరూ, తల్లిదండ్రులకి పెట్టాల్సొస్తుందని వేరడిపోయాడనీ."

అల్లుడు మెల్లగా దార్లో కొస్తున్నందుకు సంబరపడిపోతున్నారు వెంకట్రామయ్యగారు. "చూడు అల్లుడూ - తనది కాకపోతే తాటి పట్టెకి ఎదురుడేకమన్నాట్ట. ఈ జనం కూడా అలాటి వాళ్ళే తమకైతే ఒక మాటా బయటి వాళ్ళకైతే యింకో మాటా అంటూంటారు. అంచేత మనం వాళ్ళని పట్టించుకోకూడదు. నువ్విక నాపదేనే పండుతుందికదా. అంచేత నువ్వలాటి భయాలేం పెట్టుకోకు. మరీ లోకులేమైనా అంటారని మరీ యిదిగా వుంటే కాస్త దూరంగా బదిలీ చేయించుకో. మాటా దక్కుతుంది మనీ మిగులుతుంది. ఎంత లేకన్నా నెలకో వంద రూపాయలు వెనకేసుకోవచ్చు. మా అమ్మాయికి కట్నంగా యిచ్చిన పొలంమీద పంటా అదీ కలిపితే మూడేళ్ళకో ఎకరం పొలం కొనొచ్చు. ఇంక నువ్వేలాటి అనుమానాలూ పెట్టుకోక-నీ మేలుకోరి చెబుతున్నాను-నేను చెప్పినట్టు నడుచుకోవయ్యా అల్లుడూ. ఏమంటావ్?"

"అలాగే నండి."

"అదీ మగాడి తన మంటే. నువ్వు మాట మీద నిలబడు చాలు. మిగిలిన ముగ్గులు నేను పెడతానుగా. అబ్బో చాలా చీకటి పడిందయ్యా ఇక వెళ్దామా?"

"పదండి."

ఇద్దరూ వెనుదిరిగారు.

మర్నాడు ఉదయమే వెళ్ళిపోతానన్న వెంకట్రామయ్యగార్ని ఫోన్-చేసి వెళ్ళమని ఆపేశారు నారాయణరావూ అతడి తండ్రీను.

నారాయణరావు తొమ్మిదింటికే ఫోంచేసి ఆఫీసు కెళ్ళడానికి సైకిలు తీస్తోంటే "నేను ఫోంచేసి వెళతాను అల్లుడూ - నేన్చెప్పింది మాత్రం మర్చిపోకేం" అన్నారు వెంకట్రామయ్యగారు.

అలాగే అని తలూపి శలవు తీసుకు వెళ్ళిపోయాడతడు.

గంగిగోవులాంటి అల్లుడు దొరికేడని మురిసిపోయారు. ఆ పిమ్మట గర్వపడ్డారు కూడాను.

తనూ ఫోంచేసి ప్రయాణమవుతూ మెల్లగా అన్నారు కూతురితో "అల్లుడిగారితో నిన్న మాటాడాన్లే. నర్సాపురాన్ని మకాం పెట్టడమో, ఇంకో వూరు బదిలీ చేయించుకోవడమో చేస్తానన్నాడు నువ్వుకూడా కాస్త పోరుతూండు. ఈ ఉమ్మడి సంసారం నుంచి ఎంత త్వరగా విడిపోతే అంత మంచిది. వేరడిపోతే మీకు జీతమూ మిగులుతుంది నీకిచ్చిన పొలం పంటా దక్కుతుంది. లేకపోతే మీ

మావగారు మీ సొమ్ముని కూడా ఉమ్మట్లో కలిపేసి నీ ఆడబడుచుల పెళ్ళిళ్ళకి పురుళ్ళకి నీ మరుదుల చదువులకీ చట్టుబండలకి హారతి కర్పూరంలా వెలిగించి ఆఖరికి మీకింత అప్పు పంచుతాడు. తెల్సిందా? ముందు మీరు వేరే కాపురం పెడితే తర్వాత నేనొచ్చి ఆస్తి పంపకాల గురించి మాట్లాడతాను. తెల్సిందా? తెలివిగా వ్యవహరించి మీ బాగు మీరు చూసుకోవాల్సిన సమయం ఇదే. అంతగా అల్లుడు కాస్త భీష్మించితే నా కక్కబురు పెట్టు-వచ్చి మాట్లాడతాను."

అన్నిటికీ ఆనందంగా తలూపింది పార్వతి.

అందరితోనూ పేరుపేరునా పిలిచి మరీ వెళ్ళొస్తానన్చెప్పి వచ్చేశారు వెంకటామయ్య విజయగర్వంతో.

ఇంట్లో కొస్తూనే "అల్లుడు చాలా బుద్ధిమంతుడేవ్" అన్నారు భార్యతో.

"ఏం? మావగారికి మనుగడుపు అల్లుడి మర్యాదలు చేశారేవిటీ" నవ్వుతూ అడిగిందామె.

"మనమ్మాయి ఇంటివగ్గర మన మర్యాదలకి లోటేమిటిగానీ ఎలావోలా ఉమ్మట్లోంచి వేరడిపోయి వేరే కాపురం పెట్టేసుకోమన్నాను. సరే అన్నాడు అల్లుడు."

"ఊం- బాగానే వుంది" నిట్టూరుస్తూ అందావిడ.

"అదేవిటే_ నేనన్న దాంట్లో తప్పేముందనీ. వాళ్ళ మేలుకోరి ఆ మాత్రమైనా చెయ్యకపోతే ఇక మనముండి లాభమేమిటే."

"వాళ్ళ సంగతి తరవాత చూద్దురుగాని కానీ ముందు మనింటి సంగతి చూడండి. మన పెద్దాడు వేరడిపోతాట్ట."

"ఎవరే- మన రామ్మూర్తా?!" వెర్రిగా అన్నారు బ్రమాన్పడి చూస్తూ.

"అవునండీ. ఉమ్మట్లో వుండి ఉమ్మడి పొలంలో రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుంటూ ఎద్దులా మేమెందుకు పనిచెయ్యాలీ, మిగిలిన

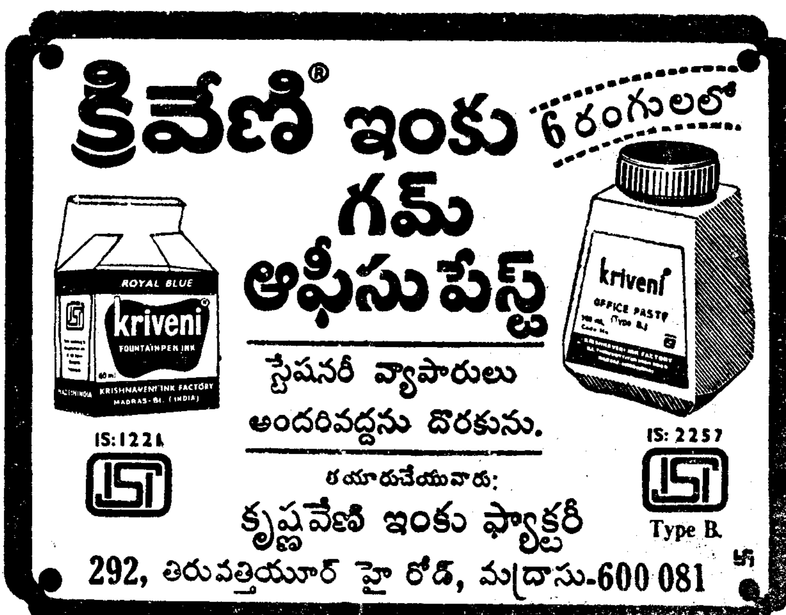

పిల్లలు చదువుకుంటున్నారు. రేపు ఉద్యోగాలూ చేసుకుంటారు. ఆ స్తిలో భాగానికి వస్తారు. ఆఖరికి ఆ వరితోబాటే మాకూ ఎకరమో అరెకరమో పొలం పంచుతారు. దాంతో మేమెలా బ్రతకం? ఇప్పుడే వేరడిపోయి బండి ఎడ్లూ, కొనుక్కుని పట్టుబడికి తోలుకుంటాం అంటూ నిన్నంతా తగూవేసుకుంది డబీ కోడలూ!" ఇంకా ఏదో చెప్పాలనుకుందిగాని కన్నీళ్ళు పులికి రావడంతో ఆగిపోయిందామెద.

వెంకట్రామయ్యగారి కంతా అయోమయంగా వుంది. ఆవేశం, దుఃఖం కూడా పొంగి వచ్చాయ్. "ఒరేయ్ రామ్మూర్తీ" అని పిలిచారు గట్టిగా.

గదిలోంచి రామ్మూర్తి భార్య ఆ వెనుక రామ్మూర్తీ వచ్చారు.

"ఏరా వేరడిపోతా నంటున్నారటా. ఆనదాని మాటట్టుకుని ఉమ్మడి సంసారం నిలువునా చీల్చడానికి సిద్ధమవుతావ్రా? నలుగుర్లో మన పరువూ ప్రతిష్ఠా ఏం కావాలనుకుంటున్నావురా? నీ తమ్ముళ్లూ చెల్లెళ్లూ చిన్నవాళ్ళు- వాళ్ళ గతేమవ్వాలనుకుంటున్నావురా? ఇంటికి పెద్ద కొడుకువే. వాళ్ళ మంచీ చెడ్డా చూడాల్సిన బాధ్యత నీమీద లేద్రా? వాళ్ళు నీలా వాళ్ళ కాళ్ళమీద నిలబడేదాకైనా కలిసుండకపోతే పసివాళ్లు వాళ్లేమైపోతార్రా? ఈ సంసారాన్నీదడం ఎలా రా? ఒరేయ్ రామ్మూర్తీ- ఓ సంసారన్ని విషయాలూ ఆలోచించి చూడరా. పెద్దవాడివి నువ్వే ఇలా వేరడిపోతే నలుగురూ ఏమనుకుంటారో ఆలోచించరా. వాళ్ళకి నీలాగే మంచి సంబంధాలు రావొద్దుట్రా. పెద్దవాణ్ని చెబుతున్నాను కలిసి వుండేనే సుఖం వుందిరా- నా మాటని అలాటి అభిప్రాయాలు పెట్టుకోకు. మనలో పరాయి వాళ్ళెవరున్నారరా తినేస్తున్నారూ పాడు జేస్తున్నారూ అనుకోడానికి మేంగాని నీ తమ్ముళ్లూ చెల్లెళ్లుగాని పరాయివాళ్ళంకాదు కదా మరిందులో తేడా లెంచకురా? లేనిపోనివి చెప్పి నీ మనసు నెవరు విరిచేశార్రా" ఉద్రేకంగా ఆవేదనతో అన్నారు.

"మీ నాన్నగారు చెప్పినట్టు వింటే బాగు పడతాం కాబోలు! మీ తమ్ముళ్ళ చదువులూ మీ చెల్లెళ్ళ పెళ్ళిళ్ళూ అయ్యేప్పటికి ఇంకేం మిగిలుందో మనకేం పంచుతారో అదికూడా చెప్పమనండి" వ్యంగ్యంగా అంది కోడలు

"నన్నీతో మాట్లాడ్డంలేదు మాట్లాడవేంరా రామూ ఏ బెల్లంకొట్టిన రాయిలా."

"ఆయనేం మాట్లాడతారండి. మీ అల్లుడికి మీరేం బోధించారో అది అత్తగారికి మీరు చెబుతోంటే ఆయనా విన్నారు."

"అంటే... అంటే..."

"ఇంకా ఏమీ ఎరగనట్టు నాటకాలాడతారెందుకండీ అక్కడేమో అల్లుణ్ని వేరడిపోమని హితబోధచేసి వచ్చారు? ఇక్కడేమో కొడుకుని వేరు పెట్టడానికి పరువులూ మర్యాదలూ అడ్డొచ్చాయా మీకు కూతురూ అల్లుళ్ళు బాగేకాని కొడుకూ కోడళ్ళు బాగు అక్కర్లేదాండీ" వయసు వచ్చేదండీ కాస్త మంచీ జ్ఞానమూ వుండాలి మాటలకి చేతలకి కొంచెం కాకపోతే కొంచెమైనా పొంతనుండాలి" అంటూ మావగార్ని దులిపేసి "విన్నార్టండీ మీ నాన్నగారి మాటలూ? పెద్దవాళ్ళు పెద్దవాళ్లు- వాళ్లు నొచ్చుకుంటారు అన్నారుగా. ఇప్పుడేమంటారండీ?" అంది భర్తవైపు తిరిగి రామ్మూర్తి భార్య.

శిలావిగ్రహంలా నిలబడి చూడసాగింది వెంకట్రామయ్యగారి భార్య

వెంకట్రామయ్యగారికంతా అయోమయంగా అగమ్యగోచరంగా వుంది. కళ్ల బైర్లు క్రమ్ముతున్నాయ్. కన్నీళ్ల వరదలు కడుతున్నాయ్. గుండె ముక్కలైపోతున్నది శరీరంలోని రక్తమంతా కాళ్ళలోకి పరుగులు తీస్తోంది. నిస్సత్తువ నిలువెల్లా ఆక్రమిస్తోంది తలలో నరాలు పట్ పట్ మని తెగిపోతున్న చప్పుళ్ళు అంతకంతకీ ఎక్కువవుతున్నాయ్

కళ్ళముందు తన చిన్న కల్లు ముక్కలైపోతున్నట్టుగా కన్పించడంతో స్పృహతప్పి పడిపోయాడాయన.

కాని—

ఆయనకి వియ్యంకుడి ఇల్లు మాత్రం ఆ సమయంలో గుర్తు రాలేదు!